

Regeringen vill använda stiftelsers pengar för statliga åtaganden

Genom att införa en ny paragraf i stiftelselagen vill regeringen få möjlighet att utse och entlediga ledamöter i de stiftelser som inrättats med löntagarfondsmedel.

På det sättet får regeringen inflytande över hur stiftelsernas medel används och kan med en del av dessa bli förstärka forskningsresurser vid mindre och medelstora högskolor.

Nu tar utbildningsminister Carl Tham ett nytt grepp för att få inflytande över tio av de elva stiftelser som bildades med löntagarfondsmedel. Endast Stiftelsen Framtidens kultur undantas, då dess ledamöter redan idag utses av regeringen. Stiftelsernas sammanlagda kapital uppgår för närvarande till en bra bit över 20 miljarder kronor.

Förslaget är att stiftelselagen får en paragraf, som säger att regeringen utan samtycke från stiftelsernas styrelser eller förvaltare får ändra eller upphäva föreskrifter i stiftelseförordnandet.

Riktlinjen i dessa ändringar ska vara att regeringen i framtiden utser och entledigar ledamöterna i stiftelsernas styrelser. Nu är det styrelseledamöterna själva som utser ledamöter när den egna mandatperioden på fyra år är över. Det stämmer enligt regeringen inte överens med allmänna demokratiska principer.

Odemokratiskt

Regeringen har länge ansett att stiftelserna borde använda en del av sina medel till verksamheter som stöds av statliga forskningsfinansierare.

I en skrivelse 1994 uppmanade regeringen de sju forskningsstiftelserna att inkomma med ansökningar om ändring i stiftelsernas stadgar om styrelsernas förnyelse, i enlighet med stiftelselagen. Detta för att tillfredsställa »demokratiska principer» och för att – som utbildningsministerna själv uttryckte det – upprätthålla regeringens förtroende för stiftelsernas arbete.

Ingen av stiftelserna var dock villig att ansöka om s k permutation (ändring av stadgarna). Styrelserna ville heller inte tillmötesgå utbildningsministerns

önskemål om en överenskommelse att avsätta en del av pengarna till verksamheter som stöds av statliga forskningsfinansierare eftersom det – enligt stiftelserna – skulle strida mot de stadgar som styrelserna hade att följa.

Får Carl Tham gehör i riksdagen för sitt förslag om forskningsstiftelserna är målsättningen att öka samordningen mellan stiftelsernas insatser och andra statliga insatser, »främst inom forskningens område».

Utbildningsministern vill bli kunna finansiera särskilda insatser inom forskarutbildning och internationalisering med medel från stiftelser.

Han vill också förstärka de permanenta forskningsresurserna för mindre och medelstora högskolor med dessa pengar. Några av de medelstora högskolorna skulle då få självständig rätt att inrätta professurer, utfärda doktorsexamen och därmed kunna ansöka om att få benämnas universitet.

Stiftelselagen med den nya paragrafen är föreslagen att träda i kraft den 1 januari 1997.

Peter Örn

Antalet platser på läkarutbildningen dras ner

Ökad satsning på biomedicin

Det utbildas fortfarande för många läkare. Det anser regeringen som i årets budgetproposition kräver en fortsatt nerdragning av läkarutbildningen. Däremot bör universitetet satsa på fler studieplatser inom biomedicinsk utbildning.

Den högre utbildningen i Sverige ska förstärkas kraftigt under perioden 1997–1999.

30 000 nya utbildningsplatser för helårsstudenter föreslås i regeringens budgetproposition. Men den satsningen kommer inte läkarutbildningen tillgodo, tvärtom. De närmaste åren är det de små och medelstora högskolorna som regeringen vill satsa på, främst inom områdena teknik och naturvetenskap.

Antalet platser för läkarstudier vid de sex medicinska fakulteter som bedriver läkarutbildning föreslås istället minska. Budgetpropositionen ger inga besked om hur stor nerdragningen

bör vara i antal platser. De slutliga uppdragen till universitet och högskolor ska anges i regleringsbrev för budgetåret 1997, som presenteras senare i höst.

Samtliga medicinska fakulteter berörs av nerdragningen och som bakgrund nämns bli en svårigheten för nyutexaminerade att få AT-tjänster.

Biomedicin expanderar

I stället ska fakulteterna satsa mer på andra vårdutbildningar, biomedicinska utbildningar och farmaceutiska utbildningar. De biomedicinska utbildningarna expanderar för närvarande kraftigt och det finns, eller kommer att finnas fyraåriga biomedicinska utbildningar som leder till magisterexamen vid samtliga universitet i framtiden. Antalet studerande inom biomedicin är för närvarande betydligt mindre än näringslivet efterfrågan på färdigutbildade.

Läkarförbundet ser positivt på en minskning av antalet platser för medicinstuderande, även om nerdragningarna som tog sin början 1994 med 120 stu-

dieplatser har kommit i senaste laget. En början på de stora pensionsavgångarna är att vänta om åtta–tio år.

Resurserna intakta

Läkarförbundets ordförande Robert Leth menar att inriktningen på regeringens förslag är riktig: ingen utbildningsort drabbas extra hårt och det är i sig ett tecken på att det inte är ekonomiska besparingar regeringen är ute efter, utan arbetsmarknadspolitiska effekter.

– Genom att bevara den totala kapaciteten går det relativt snabbt att bygga upp nivån på antalet utbildningsplatser. Samtidigt förblir basresurserna för forskning intakta, säger Robert Leth.

– Den gemensamma nordiska arbetsmarknaden har ju också fungerat bra, det visar ju inte minst de danska erfarenheterna. Nu är det många svenska läkare som flyttar till Norge, vilka förmodligen kan fylla upp en hel del av de lediga tjänster som om några år väntas uppstå i Sverige.

Peter Örn